

POSTANOWIENIE

30 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 30 września 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B. K.

przeciwko B. K.1

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na skutek skargi kasacyjnej B. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z 24 kwietnia 2024 r., II Ca 790/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem z 14 lipca 2021 r., powódka – B. K. wystąpiła przeciwko pozwanemu, B.K.1 o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, to jest nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanego 15 lutego 2019 r. przez Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu, w sprawie I Nc 2278/18. W ocenie powódki, skierowanie postępowania egzekucyjnego do jedyne go składnika majątkowego, w którym powódka zamieszkuje wraz z małoletnią córką stron – M., doprowadzi do pozbawienia małoletniej miejsca zamieszkania, w efekcie przestaną być zaspokajane podstawowe potrzeby bytowe dziecka wskutek działania jej ojca, B.K.1

W odpowiedzi na pozew, B.K.1 wniósł o oddalenie powództwa, z uwagi na jego bezzasadność, wskazując, że zawarł on z pozwaną, dnia 1 kwietnia 2015 r. umowę pożyczki, na podstawie której pożyczył powódce kwotę 61.000 zł. Po wezwaniu do zapłaty, powódka nie zwróciła umówionej kwoty. Z tego tytułu, wobec pozwu zgłoszonego przez powoda, wydany został powyższy nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

W realiach stanu faktycznego sprawy B. K. i B.K.1 pozostawali w związku partnerskim, aktualnie są skonfliktowani. Strony mają małoletnią córkę - M. B. K., dnia 1 kwietnia 2015 r. zawarła z pozwanym pisemną umowę pożyczki. Na jej podstawie B.K.1 pożyczył powódce kwotę 61.000 zł, przy czym nie określono daty zwrotu tej kwoty. Dzięki pożyczonej kwocie, B.K. dokonała za dopłatą zamiany zajmowanego dotychczas mieszkania na lokal położony w K. przy ul. [...]. Po rozstaniu stron, B.K.1 pisemnie wezwał B.K. do zwrotu pożyczonej kwoty. Po bezskutecznym upływie terminu B.K.1 wystąpił z powództwem do sądu o jej zapłatę. W postępowaniu upominawczym (sygn. I Nc 2278/18), Sąd Rejonowy w Kędzierzynie — Koźlu wydał nakaz zapłaty uwzględniający powództwo, zasądzając od B.K. na rzecz B.K.1 kwotę 61.000 zł z odsetkami ustawowymi. Po uprawomocnieniu się nakazu zapłaty, orzeczenie opatrzone zostało klauzulą wykonalności. Ponieważ B.K. nie wykonała ciążącego na niej, z mocy tego nakazu, obowiązku, B.K.1, w oparciu o tytuł wykonawczy, wszczął przeciwko niej postępowanie egzekucyjne obejmujące różne sposoby egzekucji. Ostatecznie postępowanie egzekucyjne skierowane zostało także do nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny położony w K., przy ul. [...], gdzie wraz z matką – B.K. zamieszkuje małoletnia córka pozwanego – M.K. B.K.1 uiszcza na rzecz córki M. alimenty w wysokości [...] zł miesięcznie, ponadto regularnie spłaca zaciągniętą na potrzeby B.K. pożyczkę. B.K.1 zamieszkuje w G., będąc zarazem właścicielem lokalu mieszkalnego położonego przy ul. [...], w K. o pow. [...], który nie jest zamieszkanym. Mieszkanie jest wyremontowane, a B.K.1 chciał udostępnić, a nawet sprzedać B.K. przedmiotowy lokal. W zamian oczekiwał, iż była partnerka sprzeda zajmowane aktualnie mieszkanie i z sumy uzyskanej ze sprzedaży zwróci dług. B.K. nie wyraziła zgody na przeprowadzenie się z córką M. do oferowanego jej, mniejszego lokalu. Ponadto B.K.1 jest właścicielem mieszkania położonego w K.,

przy ul. [...], w którym mieszka jego matka.

W ocenie Sądu I instancji powództwo podlegało oddaleniu. Jak zważył ten Sąd art. 5 k.c. może być stosowany (co pozwala na uwzględnienie powództwa na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) tylko jako szczególny wyjątek, a do jego zastosowania konieczne jest wystąpienie trzech podstawowych przesłanek: istnienie prawa, które zostaje nadużyte, czynienie z niego użytku oraz sprzeczność tego użytku z kryteriami nadużycia prawa. Za nadużycie prawa podmiotowego uznawane jest zachowanie rażące i nieakceptowalne. W realiach niniejszej sprawy, jak zważył Sąd Rejonowy, powódka w żaden sposób nie wskazała, jakie konkretnie jej prawo podmiotowe zostało nadużyte oraz z jakich konkretnie, obiektywnie istniejących, przyczyn żądanie przez B.K.1 zapłaty przez powódkę długu wynikającego z powyższej umowy pożyczki stanowi nadużycie prawa.

Ostatecznie Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu wyrokiem z 29 marca 2023 r. powództwo oddalił.

Wyrok ten zaskarżyła apelacją powódka w całości, zarzucając rozstrzygnięciu, w szczególności, naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 5 k.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie powództwa oraz dokonanie przez Sąd I instancji błędnych ustaleń faktycznych w zakresie sytuacji życiowej małoletniej M. K. oraz B.K., jak też negatywnych skutków niepozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego dla małoletniej córki stron – M. K., która na skutek działania pozwanego w złej wierze zostanie pozbawiona swojego miejsca zamieszkania, w którym przebywa od urodzenia. W oparciu o tak skonstruowane zarzuty skarżąca, wniosła, w szczególności, o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie, o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji.

W odpowiedzi na apelację, pozwany – B.K.1 wniósł o jej oddalenie w całości.

W ocenie Sądu odwoławczego apelacja powódki podlegała oddaleniu. Sąd Okręgowy, w szczególności, stwierdził, że wobec faktu, iż strony łączy stosunek prawny wynikający z zawartej umowy pożyczki, całkowicie bezpodstawne jest twierdzenie, że żądanie przez pozwanego kwoty z tytułu przedmiotowej pożyczki może prowadzić do naruszenia art. 5 k.c., a twierdzenia powódki którymi zarzuca pozwanemu chęć dokuczenia okazały się pozbawione podstaw. Zdaniem Sądu II

instancji, trudno jest dopatrywać się, odnośnie do pozwanego, zachowania sprzecznego z zasadami etycznego i uczciwego postępowania wobec B.K., w zakresie dotyczącym umowy pożyczki i domagania się jej zwrotu po kilku latach od pierwszego wezwania. Sąd II instancji podkreślił, że nie kwestionuje stanu choroby małoletniej córki, zauważył jednak, iż nie zostało wykazane, że realne niekorzystne konsekwencje dla jej zdrowia mogą być spowodowane tylko i wyłącznie zmianą miejsca zamieszkania małoletniej, przy założeniu, że taki w ogóle będzie skutek postępowania egzekucyjnego. Małoletnia stale zmienia otoczenie, co wynika z toku nauki czy leczenia w różnych placówkach. Sąd odwoławczy podkreślił, że powódka aktualnie nie pracuje, niemniej posiada jednak wyuczony zawód kasjer - sprzedawca, a zważywszy na obecną sytuację na rynku pracy, nie miałaby trudności w znalezieniu zatrudnienia na tym stanowisku. Sąd II instancji zważył też, że obecnie obowiązujące przepisy pozwalają na łączenie pracy zawodowej z pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego. W efekcie spłata długu przez powódkę jest realnie możliwa.

W konsekwencji, zdaniem Sądu Okręgowego w Opolu, zarzuty podniesione przez powódkę w apelacji nie mogły doprowadzić do podważenia zasadności rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku Sądu I Instancji. W przedmiotowej sprawie nie zachodziły, bowiem, przesłanki do zmiany wyroku, czy jego uchylenia i tym samym do uwzględnienia apelacji. W związku z powyższym apelację powódki należało oddalić jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c., co Sąd Okręgowy w Opolu uczynił wyrokiem z 24 kwietnia 2024 r.

Powódka – B.K., skargą kasacyjną zaskarżyła w całości wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z 24 kwietnia 2024 r. Skargę kasacyjną oparła na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest: art. 5 k.c. w zw. z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., co doprowadziło do oddalenia powództwa, w szczególności, „w kontekście udokumentowanych podstaw i motywacji działania pozwanego jako wierzyciela, który kierował się pobudkami sprzecznymi z zasadami współżycia społecznego oraz ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem przysługującego mu prawa, których skutek godzi w dobro autystycznej córki stron, gdzie Sąd odwoławczy, wbrew twierdzeniom strony powodowej uznał, że art. 5 k.c. nie może stanowić samoistnej podstawy apelacji”.

Skarżąca wniosła na zasadzie art. 398⁴ § 2 k.p.c. o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Skarżąca powołując się na przesłankę oczywistej zasadności skargi, w jej uzasadnieniu stwierdziła, że „z całą pewnością w przedmiotowej sprawie zastosowanie miał przepis art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. w zw. z art. 5 k.c. Sąd został poinformowany o tym, że M.K. jest dzieckiem chorym, a działania jej ojca wprawdzie skierowane wobec jej matki dotkną ją także bezpośrednio. Dodatkowo wykazano dostępnymi środkami dowodowymi, że pozwany działał z pobudkami niskimi, które przejawiały się np. w treściach kierowanych do powódki pod postacią wiadomości tekstowych załączonych do pozwu, z których jednoznacznie wynika, że chce doprowadzić do tego, aby obie z córką były bezdomne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniosł o wydanie postanowienia odmawiającego jej przyjęcia do rozpoznania; oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania; zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych; zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego w trybie art. 98 § 1¹ k.p.c. od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu od dnia prawomocności orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W

judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca powołała się w skardze kasacyjnej na przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., lecz ostatecznie nie wystąpiła.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W kontekście ustaleń faktycznych Sądów *meriti* i ich wywodów prawnych w kwestii oceny powództwa przez wzgląd na klauzule generalne (art. 5 k.c.) nie ma

uzasadnionych podstaw do zakwalifikowania zaskarżonego wyroku jako oczywiście nieprawidłowego w przedstawionym wyżej rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., uznając że okoliczności, które zadecydowały o zastosowaniu przez Sąd drugiej instancji w stosunku do skarżącej dobrodziejstwa z art. 102 k.p.c. nie straciły na aktualności także w postępowaniu kasacyjnym.

[PG]

[a.ł.]